

Koneen säätio on taas jakanut Vuoden Tiedekynä -palkinnon, jolla säätio haluaa edistää suomenkielistä tieteellistä kirjoittamista ja tieteen tulosten saavutettavuutta sekä nostaa suomenkielisen tieteellisen kirjoittamisen arvostusta. Tällä kertaa palkinnon saivat FT **Jari Lyytimäki** ja FM **Janne Rinne** kirjastaan *Valon varjopuolet – Valosaaste ympäristöongelmana*. Poimittakoon palkitut valinneen **Katja Bargumin** puheesta (25.2.2015) pätkä, jonka YP allekirjoittaa paksulla kynällä: ”Kertomalla tuloksistaan suomeksi tutkija voi parantaa mahdollisuuksia sille, että niitä hyödynnetään päätöksenteossa, tai että kansalaiset kuulevat niistä. Ilman suomenkielistä viestintää tiede uhkaa jäädä marginaaliin, sanonnan mukaan norsunluun tornin sisälle.”

Tämä YP:n numero ilmestyy perjantaina 17.4. Eduskuntavaalipäivä on sunnuntai 19.4., jonka illan ääntenlaskentaan voi laskeutua tutkimuspäällikkö **Juho Rahkosen** (Kanava 2/2015) pohdinnoin:

”Suomalainen äänestäjä ja kansalainen on perusluonteeltaan konsensushakuinen ja konservatiivinen. Suomalainen ha-

luaa ennen muuta säilyttää hyvinvointivaltion, joka tarjoaa laajan, universaalin sosiaaliturvan sekä julkisia palveluita kaikille.

Suomalainen haluaa elää tietynlaisessa lintukodossa, joka pysyy mahdollisimman paljon erossa maailman kriiseistä ja konflikteista. Tämä selittää osaltaan esimerkiksi suomalaisten haluttomuutta liittyä Natoon.

Käsi sydämelle: mitä Stubbin hallitus on tehnyt väärin tai huonosti? Minkä he ovat voineet levottomalle maailmantilanteelle ja kansainväliselle taloustaantumalle? Periaatteessa Kataisen-Stubbin hallitukset ovat tehneet suunnilleen sellaista politiikkaa, mitä äänestäjien enemmistö haluaa sisimmässään toivookin: pidetään hyvinvointivaltiota pystyssä kohtuullisen velanoton sekä menoleikkausten ja veronkorotusten avulla.

Äänestäjä on kuitenkin armoton otus. Tutkimuksissa on havaittu, että äänestäjät eivät pahemmin kiitä puolueita hyvästä työstä, mutta sitäkin ankarammin he rankaisevat puolueita heikosti menneestä hallituskaudesta. Siksi keskustaoppositio on nyt erityisen vahvoilla seuraaviin eduskuntavaaleihin käytäessä.”

Chatham House -sääntö on politiikan toimittajille tuttu käsite. Se on vapaamuotoisissa tiedotustilaisuuksissa joskus annettu sääntö, jonka mukaan esitettyä tietoa saa vapaasti käyttää, kunhan lähdesuojasta pidetään huolta siten, ettei asian esittäjää kerrota tai asiasisältöä yhdistetä esittäjäänsä. Chat-

ham House -hengessä toistettakoon **erään** politiikassakin kunnostautuneen **korkean virkamielen** pohdinta erään valtionhallinnon tahon järjestämässä eräessä tilaisuudessa. Tämä eräs oli sitä mieltä, että on hallitusneuvotteluiden kannalta on varsin haastava asetelma, kun puolueiden kärkihahmot ovat ensin pari kuukautta ennen vaaleja julkisesti ”mäiskineet” toisiaan olon takaa, ja sitten heidän pitäisi pikapikaa löytää sielujen sympatiat Säätytalolla. Eräs kertoi, että Skotlannissa onkin alettu soveltaa herrasmiessääntöä, jonka mukaan vain politiikan kakkos- ja kolmosketjulaiset saavat mäiskä, mutta ykkösketju eli potentiaaliset tulevat ministerit pysyttelevät erossa likaisista tempuista ja pahoista puheista. Kun hampankolossa ei ole tuoreita sattumia, on helpompi ryhtyä muodostamaan hallitusta hyvässä toverihengessä.

Suurin osa tiede uutisista käsittelee uusia yksittäistutkimuksia. Termillä päätepisteen vääristymä (*”end-point bias”*) viitataan peri-inhimilliseen taipumukseen ajatella, että uusin tieto olisi aina merkityksellisintä; että se kertoisi, miten asiat *todella* ovat ja mikä on kehityksen suunta. Toisaalta monen ilmiön – sekä luonnossa että yhteiskunnassa – luonteeseen kuuluu vaihtelu. Ilmiön esiintyvyys ja ilmaantuvuus vaihtelevat ajassa ja tilassa. Jotta saadaan kiinni siitä, missä asian suhteen *todella* mennään, on tarkasteltava pitkiä ketjuja, keskiarvoja, merkittävyyksiä, suhteita ja trendejä.

Tällainen saattaa yleisön mielestä vaikuttaa saivartelulta ja uusimman tutkimustuloksen merkityksen vähättelyltä. Siksi on tärkeää, miten kokonaiskuva esitetään.

YP:n Yhdysvaltain-kirjeen vaihtaja osallistui viime helmikuussa Amerikan tiedeviikolle, jossa järjestettiin useita sessioita tiedeviestinnästä, siis siitä, miten tutkimuksesta tulisi kertoa maallikkoyleisöille. Vanhan mallin mukaan pitää popularisoida ja vääntää rautalangasta. Uudemman periaatteen mukaan tieteen yleisö olisi otettava mukaan pohittimaan tieteellisen tiedon syntyä ja merkitystä.

Yhdessä tiedeviestintäsessiossa käsiteltiin erityisesti poliittisesti jännitteisiä aiheita kuten ilmastomuutosta, rokotuksia, ravitsemusta – ja Yhdysvalloissa kun oltiin, myös evoluutiota. Kaikkien näiden aiheiden ympärille on kehkeytnyt aktiivinen valtatieteen epäilijöiden tai kieltäjien (”denialistien”) joukko.

Paneelissa ilmastotutkija **Kathleen Hall Jamieson** esitti teesinään, että edes hankalissa aiheissa suurta yleisöä ei kannata varjella tutkimuksen monimutkaisuudelta, mutta ei kannata myöskään aiheuttaa yleisölle dataähkyä. Jamiesonin esimerkki yllä mainitusta pääteipsteen vääritymästä ja sen poliittisista seurauksista koski NASAn vuonna 2013 tekemää havaintoa, jonka mukaan pohjoisen napajäätikön ala oli kasvanut edellisvuoteen verrattuna. *Fox News* teki tutkimustuloksesta artikkelin, jonka pääviesti oli, että muutos on todella merkittävä (”whopping 60 percent increase”) ja että kehityksen suunta ei ole väijäämätön tai se on jopa kääntynyt.

Ilmastomuutoksen kieltäjien lisäksi myös poliitikot laajal-

la rintamalla ottivat tiedon ilolla vastaan ja tulkitsivat helpotuneena, että ehkäpä radikaaleja toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ei tarvitaakaan! Foxin artikkelissa oli nimittäin jäänyt kertomatta, että vuonna 2012, johon jääpinta-alan määrää verrattiin, jään määrä oli ollut ennätysellisen alhainen ja että trendi oli ollut laskeva vuodesta jo 1979 lähtien.

Jamieson ja hänen kollegansa **Bruce Hardy** ryhtyivät viestinnälliseen vastaiskuun. He kehittivät menestyksellisen ”LIVA-strategian”, jonka tavoitteena oli saada ihmiset tekemään omat johtopäätöksensä perustuen parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Kirjainlyhennelmän taustalla on neljä viestinnällistä periaatetta: esitettävän tiedon on uskottavaa ja tultava vaikutusvaltaiselta (*Leverage*) taholta, yleisö pitää ottaa mukaan (*Involve*) tulkitsemaan dataa, tieto kannattaa visualisoida (*Visualize*) ja esittää ymmärrettävien analogioiden (*Analogies*) avulla.

Näillä eväillä Jamiesonin ja Hardyn vastatarinasta tuli menestys: poliitikot saatiin jälleen uskomaan, ettei vuosi 2013 ollut muuttanut kehityksen suuntaa ja että ilmastomuutoksen hillitsemiseksi edelleen tarvitaan nopeita toimia.

”Euroopan taantuma on nyt kestänyt pidempään kuin mikään lama nykyhistoriassa. Suomen kansantuote on kärsinyt pahemmin kuin 1990-luvun lopun lamassa.

Kun näin sanon, ihmiset eivät usko. Lama ei näy. Halvan tuopin topless-baareja ei ilmesty kaduille; kirpputorit ja leipäjonot oli ennestään, työttömyyt-

tä ei ole päästetty puoleen miljoonaan.

Lama ei näy ulkoisesti. Mutta se näkyy sisäisesti.

Toisin kuin 20 vuotta sitten, ihmiset voivat purkaa pahaa oloaan internetissä, joka on maailman suurin väkivaltakoneisto. Lamautuneesta ihmisestä tulee julma.

Toinen ero on se, että viime lamassa irtisanotut uskoivat uuteen mahdollisuuteen. Tänään tuhannet tietävät, että eivät ole menettäneet työpaikkaansa, vaan työn.

Voimattomuus on vaarallinen voima.”

(Toimittaja **Timo Harakka** *Viesti-lehdessä* 1/2015)

Ajatusten Tonava ottaa vastaan tuoreita ja nasevia otoksia ajan ilmiöistä osoitteeseen yhteiskuntapolitiikka@thl.fi.